Instrukcijos pavadinimas	Saugos ir sveikatos instrukcija Rangovų darbuotojams, dirbantiems Bendrovės elektros objektuose Nr. DS-10-26
Taikymo sritis	Fiziniams ar juridiniams asmenims dirbantiems AB „Elektros skirstymo operatorius“ elektros objektuose

1. Naudojami sąvokos ir trumpiniai

Nurodoma sąvoka arba trumpinys	Sąvokos arba trumpinio paaiškinimas
Aktas – leidimas	Rašytinis leidimas pasirašomas tarp Bendrovės ir Bendrovės Rangovų, kuriame nusakoma atsakomybė saugos klausimais, kai pradėti vykdyti statybos, įrengimo, rekonstravimo, pertvarkymo, remonto, techninės priežiūros darbai dujų skirstymo sistemos objektuose, statybiniai darbai Bendrovės neveikiančiuose elektros objektuose arba kai nėra techninių galimybių priartėti prie įtampą turinčių dalių.
Avarija	Nenumatytas įvykis dėl darbo priemonių gedimo, darbo ar technologinių procesų pažeidimo ar kitų nenumatytų aplinkybių, sukėlęs pavojų žmonėms, aplinkai ir padaręs ar galėjęs padaryti žalą darbuotojų sveikatai ir (ar) aplinkai.
Bendrovė	AB „Energijos skirstymo operatorius“
Budintis dispečeris	Bendrovės skirstomąjį tinklą valdantis operatyvinis darbuotojas, kuris 0,4-10 kV tinkle pagal valdomus - tvarkomus įrenginius duoda komandas, leidžia ruošti darbo vietą ir dirbti pagal Pavedimus, Nurodymus bei Avarinius Nurodymus operatyviniams ir operatyviniams remonto darbuotojams.
Darbo vieta	Darbo vietos Bendrovės statiniuose ir bet kurios kitos vietos Bendrovės teritorijoje, kurioje darbuotojai gali būti darbo metu, atlikdami savo darbo funkcijas
Darbų vadovas	Nustatyta tvarka atestuotas ir turintis nustatytos formos atestatą (pažymėjimą) Bendrovės, Rangovo ar Vartotojo elektrotechnikos darbuotojas, atitinkantis darbų vadovui keliamus teisės aktų reikalavimus ir turintis teisę atlikti darbų vadovo funkcijas. Darbų vadovas gali atlikti darbų vykdytojo, prižiūrinčiojo arba brigados nario funkcijas. Žemosios įtampos elektros įrenginiuose darbų vadovo funkcijas gali atlikti ne žemesnės kaip VK (vidurinės kategorijos) elektrotechnikos darbuotojas. Aukštosios įtampos elektros įrenginiuose darbų vadovo funkcijas gali atlikti tik AK (aukštos kategorijos) elektrotechnikos darbuotojas.
Įvykis	Neplanuotas įvykis arba įvykių grandinė, dėl kurios buvo arba galėjo būti susižeista ar susirgta, arba buvo padaryta žala turtui, aplinkai ar Įmonės reputacijai (aplinkosaugos problema, gaisras, medicininio gydymo atvejis, nelaimingas atsitikimas darbe, nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, pirmosios pagalbos atvejis, riboto darbingumo/laikinojo darbingumo atvejis, trečiojo asmens įvykis, turto žala, vos neįvykęs incidentas)
Nurodymas	Rašytinė Darbų vadovo užduotis saugioms darbo sąlygoms užtikrinti, vykdant nurodytos apimties darbus, kurioje nustatoma darbo vieta, darbo pradžios ir pabaigos laikas ir saugaus atlikimo sąlygos, brigados sudėtis ir už darbuotojų saugą ir sveikatą atsakingi asmenys.
Rangovas	Fizinis ar juridinis asmuo, vykdantis darbus Bendrovės objektuose sudarytų sutarčių tarp jo ir Bendrovės pagrindu, sutarčių tarp jo ir Bendrovės kliento, nuomininko ar panaudos gavėjo pagrindu, pasitelkiamas atlikti sutartyje nurodytus darbus ar tam tikras darbų dalis, suteikiantis tam tikrą su darbais susijusią paslaugą arba tam tikras reikalingas paslaugos dalis. Rangovas atsako už nuomos pagrindais jo pasitelktus fizinius ar juridinius asmenis, kurie rangovo vardu atlieka sutartyje nurodytus darbus ar tam tikras darbų dalis, suteikia tam tikrą su darbais susijusią paslaugą arba tam tikras reikalingas paslaugos dalis.
TSDARA	Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų aktas, pasirašomas tarp Bendrovės ir Bendrovės klientų, Bendrovės nuomininkų arba Bendrovės Rangovų, kuriame nusakoma atsakomybė saugos klausimais, dirbant Bendrovės elektros objektuose (šio Aprašo 4 priedas). Dėl raktų nuo elektros ir dujų įrenginių objektų naudojimo ir išdavimo tvarkos .

2. Pagrindinė informacija (Bendrosios nuostatos)

2.1. Dokumentas reglamentuoja darbų saugos reikalavimus, kurių turi laikytis Rangovų darbuotojai vykdydami darbus Bendrovės elektros įrenginiuose.

2.2. Kokybės užtikrinimo kriterijus - instruktuoti 100 % Rangovų darbų vadovus organizuojančius ir atliekančius darbus Bendrovės elektros įrenginiuose.

2.3. Pradėti dirbti Rangovų darbuotojams Bendrovės elektros įrenginiuose ir objektuose leidžiama tik pasirašius rangos sutartį ir įgaliotiems asmenims pasirašius Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų aktą ar Aktą-leidimą.

2.4. Darbai elektros įrenginiuose vykdomi laikantis Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių ir kitų šiuos darbus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

2.5. Rangovų darbuotojams vykdyti operatyvinius perjungimus leidžiama tik jiems pasiruošus ir gavus leidimą nustatyta tvarka.

2.6. Bendrovės darbuotojai turi teisę nutraukti Rangovų darbuotojų darbą, jei pastebi juos darbo vietoje pažeidžiant saugos darbe reikalavimus, apsvaigusius nuo narkotinių, psichotropinių medžiagų ar alkoholio.

2.7. Rangovų darbuotojai turi teisę atsisakyti dirbti, jei kyla pavojus jų saugai ir sveikatai. Apie atsisakymo aplinkybes ir priežastis Rangovai privalo informuoti

2.8. Darbai Bendrovės elektros įrenginiuose derinami su budinčiu dispečeriu, jei įrenginiai yra jo valdomi/tvarkomi, arba su atsakingais asmenimis, pasirašiusiais atsakomybės ribų aktą/aktą-leidimą, kai įrenginiai ne dispečerio valdyme.

3. Rizikos faktoriai, galimos pasekmės ir apsaugos priemonės nuo jų poveikio

Rizikos veiksnys	Galimos pasekmės	Prevencinės / kontrolės priemonės
Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis	Siekiant išvengti traumų, ar sunkesnių pasekmių, būtina vykdyti organizacinių ir techninių priemonių reikalavimus, darbe naudoti išbandytas ir patikrintas asmenines ir kolektyvines apsaugos priemones, nepriartėti prie įžemėjimo vietos arčiau kaip 4 m uždarose skirstyklose ir arčiau kaip 8 m atvirose skirstyklose bei oro linijose, kad įžemėjimo srovei tekant būtų išvengta žingsnio įtampos. Nepriartėti prie įtampą turinčių srovinių dalių arčiau kaip Įvadinės (bendrosios) darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos Nr. DS-01-26 2 priedo 1 ir 2 lentelėse nurodytais mažiausiais leistinais priartėjimo atstumais.
Elektros įrenginių sprogimai (transformatorių, jungtuvų, kondensatorių, saugiklių ir kt.)	Terminiai nudegimai, mechaniniai sužalojimai, mirtis	Reguliari techninė priežiūra, automatinių apsaugų naudojimas, ugniai atspari AAP, darbo leidimų ir saugos procedūrų laikymasis.
Elektros lauko įtampa	Nemalonūs pojūčiai (dilgčiojimas), raumenų susitraukimai, nervų sistemos dirginimas	Laikytis nustatytų saugių atstumų nuo veikiančių elektros įrenginių, darbus atlikti tik esant techniškai tvarkingiems įrenginiams ir izoliacijai, naudoti technines ir asmenines apsaugos priemones.
Spinduliavimas	Ilgalaikis poveikis sveikatai, galimi nervų sistemos ir bendros savijautos sutrikimai	Riboti buvimo laiką spinduliuotės zonoje, atlikti matavimus, laikytis leistinų normų, pažymėti pavojingas zonas.
Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę. Nedarbinti netvarkingų įrankių ir įrenginių, naudoti juos pagal paskirtį ir laikytis eksploatavimo reikalavimų.
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos	Neliesti judančių įrenginio dalių. Nedėvėti palaidų darbo drabužių, atsegtų rankovių, nenešioti raiščių, grandinėlių.
Vibracija	Neigiamas poveikis organizmui, nuovargis	Jei vibracijos neįmanoma pašalinti ar sumažinti – darbo metu daryti pertraukas, naudoti asmenines apsaugos priemones.
Dujos, dulkės, garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, alerginės ir profesinės ligos	Dirbti priešvėjinėje pusėje. Viršijus higienos normas – naudoti tinkamai parinktus respiratorius.
Gaisro ar sprogimo galimybė	Traumos, nudegimai	Nelaikyti darbo vietoje degių ar sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Fizinė perkrova	Traumos, raumenų patempimai	Nekelti virš leistinų normų, didesnius svorius kelti dviese.
Drožlės, skiedros	Akių, rankų pažeidimai	Drožles valyti tik šepečiu. Gręžiant ar pjaunant naudoti apsauginius akinius ar veido skydelį.
Cheminės medžiagos	Apsinuodijimai	Vadovautis saugos duomenų lapais, naudoti nurodytas AAP.
Įkaitę paviršiai	Terminiai sužalojimai	Neliesti įkaitusių paviršių, naudoti apsaugines pirštines.
Elektros lankas	Nudegimai	Naudoti dielektrines pirštines, apsauginį šalmą, veido skydelį, užsagstytus darbo drabužius.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Susirgimai, nušalimai, traumos	Vertinti oro sąlygas, dėvėti tinkamus drabužius, daryti pertraukas, blogomis sąlygomis darbus nutraukti.
Kelių transporto priemonės	Avarijos, traumos	Laikytis KET, naudoti šviesą atspindinčius drabužius, atitverti darbo vietas, naudoti ženklus.
Gyvūnų, vabzdžių įkandimai	Įvairūs sužalojimai	Įvertinti teritoriją, naudoti atbaidančias priemones, dėvėti tinkamus drabužius.

4. Darbuotojo veiksmai prieš darbo pradžią

4.1. Rangovo darbų vadovas instruktuoja Bendrovės rangovo darbų vykdytojus bei Bendrovės rangovo pasitelktų subrangovų darbų vadovus ir vykdytojus arba visus darbuotojus priklausomai nuo to, kaip yra numatyta Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų akte, pasirašytame tarp Bendrovės rangovo ir jo pasitelkto rangovo.

4.2. Bendrovės Rangovo darbų vadovai, kurie išrašo nurodymus darbams Bendrovės elektros įrenginiuose ir Bendrovės Rangovo darbus organizuojantys vadovai, kurie išduoda paskyras ir darbus vykdysiantys darbų vadovai (spec. Statybos darbų vadovai), darbams dujų įrenginiuose, privalo kiekvienais kalendoriniais metais (ne rečiau kaip kartą į 12 mėn.) instruktuotis Moodle sistemoje. Bendrovės Rangovo darbų vadovai instruktuoja Bendrovės Rangovo darbų vykdytojus bei Bendrovės Rangovo pasitelktų subrangovų darbų vadovus ir vykdytojus arba visus darbuotojus priklausomai nuo to, kaip yra numatyta Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų akte arba Akte-leidime, pasirašytame tarp Bendrovės Rangovo ir jo pasitelkto rangovo. Jeigu nėra galimybės instruktuotis el. Būdu tai Darbų vadovų instruktavimas ir supažindinimas įforminamas Rangovo ir komandiruotų darbuotojų saugos darbe instruktavimų registravimo žurnale. Žurnalo forma pateikiama Bendrovės Darbuotojų instruktavimo ir DSS instrukcijų rengimo proceso aprašo prieduose.

4.3. Su galimais pavojingais ir kenksmingais veiksniais darbo vietoje Rangovų darbuotojai supažindi-nami savo darbdavio ir įforminami savo įmonės “Instruktavimų darbo vietoje registracijos žurnale“.

4.4. Tikslinį instruktavimą Rangovų darbuotojams prieš darbų pradžią kiekvienoje konkrečioje darbo vietoje savo darbuotojams praveda Rangovų darbų vadovai ar darbų vykdytojai.

4.5. Asmeninėmis apsaugos priemonėmis Rangovų darbuotojus aprūpina Rangovų darbdaviai.
4.6. Prieš pradėdami dirbti Rangovų darbuotojai privalo:
4.6.1. Rangovų darbuotojai – išklausyti savo darbdavių ar jų įgaliotų asmenų instruktavimą konkrečių darbų atlikimui;
4.6.2. Susipažinti su elektros įrenginių schemomis, jei to reikia priklausomai nuo darbų pobūdžio;
4.6.3. Nustatyta tvarka priklausomai nuo darbų pobūdžio gauti leidimą pradėti ruošti darbo vietą arba dirbti.
4.7. Nurodyme dėl darbų elektros įrenginiuose (toliau – Nurodymas) radus netikslumų ar klaidų apie jas informuojamas darbų vadovas, išrašęs Nurodymą
4.8. Kai Nurodymą Rangovams išrašo Bendrovės darbuotojai, Nurodymas registruojamas ir Rangovo darbų vykdytojo, prižiūrinčiojo instruktavimas įforminamas Bendrovės padalinio „Nurodymų registravimo ir pavedimų įforminimo žurnale“, išskyrus budintį dispečerį.

5. Darbuotojo veiksmai darbo metu

5.1. Nurodyme turi būti aiškiai ir konkrečiai įvardinta darbo vieta. Rangovų darbuotojai privalo dirbti tik nurodytoje darbo vietoje. Tuo atveju, jei Nurodyme nėra aiškiai įvardinta darbo vieta, Nurodymas turi būti perrašytas. Priimdami darbo vietą Rangovų atsakingi asmenys privalo patikrinti, ar darbo vietos pavadinimas (dispečerinis numeris, darbo ruožas ar konkreti vieta) atitinka nurodytai Nurodyme ir ar atitinka saugos reikalavimams.
5.2. Draudžiama savavališkai išplėsti darbo zoną, vaikščioti po patalpas ar teritoriją, apžiūrinėti įrenginius, dirbti papildomus darbus ar pan., jei tai nenumatyta rangos sutartyje bei Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų akte, Akte-leidime, Nurodyme.
5.3. Jei darbams skiriamas prižiūrintysis, besąlygiškai vykdyti prižiūrinčiojo užduotis, išskyrus tuos, kurie grėstų dirbančio saugai ar sveikatai.
5.4. Visos papildomos sąlygos ir saugos reikalavimai tarp Bendrovės ir Rangovo turi būti aptarti Tarpusavio saugos darbe atsakomybės ribų akte ar Akte-leidime ir privalomi Rangovų darbuotojams.
5.5. Už darbuotojų saugą konkrečioje paruoštoje darbo vietoje atsako tų rangovų darbų vadovai ar darbų vykdytojai. Jei skiriamas prižiūrintysis, jis atsako tik už prižiūrimų darbuotojų apsaugą nuo priartėjimo prie įtampą turinčių srovinių dalių arčiau nei Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių priedų lentelėse nurodytais atstumais.
5.6. Jei viename Bendrovės objekte dirbs 2 (du) ar daugiau Rangovų ar jų subrangovų brigados, tai darbuotojai koordinuoja savo veiksmus ir informuoja vienas kitą (pvz., Darbų vykdytojai privalo susipažinti su vienas kito Nurodymais – pasirašant juose) bei darbuotojus apie darbe galimus pavojus ir profesinę riziką.
5.7. Jei atvykusi Rangovų brigada randa darbo vietoje kitas brigadas, jos darbų vykdytojas privalo išaiškinti su jau dirbančios brigados darbų vykdytoju darbo zonas ir kitus esančius niuansus susijusius su jiems pavesta vykdyti užduotimi.

6. Darbuotojo veiksmai avariniais (ypatingais) atvejais

6.1. Darbo zonoje pastebėjus veiksnius, galinčius sukelti pavojų darbuotojų saugai ar sveikatai, nedelsiant nutraukti darbus ir apie juos pranešti savo darbų vadovui ar darbų vykdytojui bei Bendrovės budinčiam dispečeriui, kurio dispečeriniame valdyme/tvarkyme yra elektros įrenginiai.
6.2. Įvykus Įvykiui prireikus iškviesti medicininę pagalbą, nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą (jei tai nekelia pavojaus darbuotojų ar aplinkinių žmonių gyvybei ir sveikatai), apie įvykį pranešti darbų vadovui arba darbų vykdytojui, taip pat Bendrovės budinčiam dispečeriui.
6.3. Nelaimingus atsitikimus, įvykusius Rangovo darbuotojams dirbant Bendrovės objektuose, tiria Rangovo sudaryta komisija. Tiriant nelaimingus atsitikimus, susijusius su elektros trauma, tyrime dalyvauja ir Bendrovės atstovas.
6.4. Bendrovė nustatyta tvarka tiria ir analizuoja visus Įvykius, susijusius su Rangovo darbuotojų veikla Bendrovės objektuose.
6.5. Kilus gaisrui iškviesti priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą, pranešti Bendrovės budinčiam dispečeriui bei gesinti gaisro židinį turimomis gaisro gesinimo priemonėmis.

7. Darbuotojo veiksmai baigus darbą

7.1. Baigę darbą, Rangovų darbuotojai privalo:
7.2. iš darbo vietos išvesti darbuotojus (brigada);
7.3. darbų užbaigimą įforminti Nurodymo 4 lentelėje (jei buvo dirbta pagal Nurodymą);
7.4. sutvarkyti darbo vietą;
7.5. įforminti visišką darbų užbaigimą;
7.6. nustatyta tvarka priklausomai nuo darbų pobūdžio pranešti apie darbų baigimą.

8. Pastabos (Baigiamosios nuostatos)

8.1. Instrukcija turi būti peržiūrėta, koreguojama ir (ar) papildoma, bei iš naujo patvirtinama šiais atvejais:
8.1.1. įsigaliojus naujiems ar pasikeitus norminiams teisės aktams, į kurių reikalavimus turi būti atsižvelgta instrukcijoje;
8.1.2. įvykus Įvykiui ir paaiškėjus, kad reikia pakeisti ar papildyti Instrukciją;
8.1.3. pareikalavus kontroliuojančioms valstybinėms institucijoms.
8.2. Už dokumento atnaujinimą yra atsakingas Darbuotojų saugos ir aplinkosaugos skyriaus vadovas.